

ANVISNINGAR VID ANSÖKAN OM STATSBIDRAG FÖR INSATSER MOT HIV/AIDS OCH VISSA ANDRA SMITTSAMMA SJUKDOMAR TILL LANDSTING/REGIONER OCH KOMMUNER FÖR ÅR 2009

Från 2006 ansvarar Socialstyrelsen för att fördela statsbidrag samt för att planera, samordna och följa upp de samlade nationella insatserna inom detta område. Dessa anvisningar bygger på den överenskommelse som träffats mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om vissa ersättningar inom folkhälsoområdet för år 2009. Överenskommelsen omfattar 95 miljoner kronor.

Riksdagen antog i december 2005 en Nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar. I strategin anges ett övergripande mål:

- Att begränsa spridningen av hivinfektion och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar samt konsekvenserna av dessa infektioner för samhället och den enskilde.

Dessutom anges tre delmål:

- Antalet nyupptäckta fall av hivinfektion där smittoöverföringen skett i Sverige skall halveras till år 2016.
- Hivinfektion hos asylsökande och nyanlända anhänginvandrare skall identifieras inom två månader och för övriga grupper som vistats i högendemiska områden inom sex månader.
- Kunskapen om hiv/aids och om hur det är att leva med sjukdomen skall förbättras i offentlig verksamhet, i arbetslivet och i samhället i stort.

I den nationella strategin har de från nationell synpunkt viktigaste målgrupperna för det hiv/STI-förebyggande arbetet identifierats:

- Män som har sex med män
- Personer med injektionsmissbruk
- Personer som är utsatta för prostitution

- Personer med utländsk bakgrund inom riskutsatta grupper, asylsökande och anhänginvandrare från högendemiska områden
- Ungdomar och unga vuxna
- Utlandsresenärer
- Gravida kvinnor

Särskilda insatser behöver även genomföras för hivinfekterade barn och ungdomar samt insatser för att skapa öppenhet kring hiv/aids och motverka diskriminering av hivinfekterade.

ÖVERENSKOMMELSE FÖR ÅR 2009

Överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting träffades i oktober 2008 och gäller under förutsättning att riksdagen beslutar avsätta medel, anslag 2:8, för år 2009 i enlighet med regeringens förslag.

UTGÅNGSPUNKTER

Överenskommelsen omfattar stimulansåtgärder samt stöd till viss verksamhet av riksintresse och stöd till viss verksamhet till nytta för flera regionala huvudmän. Överenskommelsen utgår från ansvarsfördelningen enligt gällande lagar och bestämmelser som styr den ordinarie verksamheten. Tydliga riktlinjer lämnas för verksamheter som är aktuella för statsbidrag samt för ansökningsförfarandet. Dessa bör komplettera de olika huvudmännens satsningar. Regional och lokalt samråd och samverkan ska stimuleras. De aktörer som kan få del av statsbidraget är landsting, kommuner samt ideella organisationer på regional och lokal nivå.

FÖRDELNING OCH OMFATTNING

Statsbidraget består av tre delar enligt följande:

- Verksamhet av riksintresse med en omfattning av 45 miljoner.*
- Regionala kunskapsnätverk och insatser för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling samt samordning med intresse för fler än en huvudman med en omfattning av 5 miljoner.*
- Tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov med en omfattning av 45 miljoner.*

A. Verksamhet av riksintresse med en omfattning av 45 miljoner.

Dessa medel kan utgå till Stockholms kommun, Stockholms läns landsting, Göteborgs kommun, Landstinget i Västra Götalands län, Malmö kommun samt Skåne läns landsting.

Medlen ska användas till verksamhet av riksintresse, det vill säga att de har stor betydelse för smittskyddet som helhet i riket, som bedrivs av huvudmännen i egen regi eller i form av stöd från huvudmännen till ideella organisationer eller liknande. Medlen fördelas enligt de principer som låg till grund för den fördelningsnyckel som gällde för 2007 års fördelning av statsbidraget med undantag för fördelningen mellan Göteborgs kommun och Västra Götalands läns landsting där en justering kommer att ske. Ansökan ska utgå från den ram som respektive storstadsregion tilldelats.¹

Med riksintresse avses försöksverksamhet exempelvis nyckelverksamhet för utveckling och FoU-insatser som kan anses ha kunskapsgenererande effekt till nytta för hela landet. Det kan också vara ordinarie verksamhet som till betydande del är av riksintresse exempelvis prevention, vårdande och stödjande åtgärder som har betydelse för riskutsatta grupper i hela landet.

Av ansökan ska följande övergripande beskrivning framgå:

- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken
- vilken eller vilka av de riskutsatta grupperna som omfattas av den föreslagna verksamheten

- vilken eller vilka insatsområden av den nationella strategin som omfattas av den föreslagna verksamheten
- hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen
- hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
- hur verksamheter av nationellt intresse inom storstadsområden långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.

Inom ramen för denna del av överenskomsten ska ingå bidrag till insatser för barn som är smittade eller barn med anknytning till personer som är hivsmittade.

Uppföljning och utvärdering av verksamheterna ska genomföras och av medlen ska max fem procent avse detta.

B. Regionala kunskapsnätverk och insatser för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling samt samordning med intresse för fler än en huvudman med en omfattning av 5 miljoner.

För att stödja samarbete mellan olika huvudmän för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling kring frågor som kan röra utveckling av verksamheter, implementering, uppföljning och utvärdering och rapportering kan landstingen ansöka om särskilda medel. Möjlighet ges att söka pilotmedel för att genomföra ettåriga förstudier eller vidareutveckla inom följande områden:

- a) *Stöd och samordning för kunskapsuppbyggnad, utveckling av utbildningsmaterial, datainsamling, uppföljning och utvärdering samt kunskapsåterföring rörande primärprevention inom hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar.*
- b) *Stöd och samordning för att säkerställa en god kunskapsnivå hos alla huvudmän rörande bemötandefrågor av personer som lever med hivinfektion*

¹ Stockholms läns landsting 16 545 000
 Stockholms stad 6 680 000
 Skåne läns landsting 9 475 000
 Malmö stad 3 440 000
 Västra Götalands läns landsting 3 544 000
 Göteborgs stad 5 316 000

- c) *Forskning och utveckling inom området genom relevant forskningsanknytning (folkhälsovetenskap, samhällsmedicin och relevanta medicinska specialiteter) och samverkan med vetenskaplig expertis.*
- d) *Tvärsektoriell och tvärvetenskaplig samverkan i det förebyggande arbetet.*

Av ansökan ska följande övergripande beskrivning framgå:

- 1.- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken
 - vilken eller vilka insatsområden av den nationella strategin som omfattas av den föreslagna verksamheten
 - hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen
 - hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
 - hur insatser för kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling med intresse för fler än en huvudman långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.
2. Beskrivning av de resultat som verksamheten ska uppnå samt av de aktiviteter som ska bidra till att resultatet kan uppnås. I beskrivningen ska redovisas hur verksamheten ska följas upp och utvärderas. Medel för uppföljning skall avsättas med fem procent av sökta medel.

Ansökningar med nära samverkan mellan landsting och kommuner ska prioriteras. Samverkan med ideella organisationer kan även förstärka och komplettera insatserna. Olika funktioner för samordning kan behöva utvecklas. Socialstyrelsen skall stödja genomförandet.

C. Tidsbegränsade satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov med en omfattning av 45 miljoner

Satsningarna kan bedrivas av huvudmännen eller av andra aktörer med stöd från huvudmännen. I överenskommelsen nämns särskilt

insatser som bedrivs av ideella organisationer. Dessa insatser ska dock komplettera huvudmännens verksamhet och det ska finnas ett samordnat arbetssätt. Ansökningar som visar detta kommer att ges företräde. Från år 2008 kan via detta statsbidrag enbart verksamhets- och projektbidrag utgå till ideella organisationer. Ett riktmärke bör vara att en verksamhet inte bör beviljas bidrag för mer än tre år.

Vid fördelning av medel inom nedan angivna områden ska följande vara vägledande:

- förändringar av förekomsten av hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar i de definierade riskutsatta grupperna,
- utveckling av nya metoder, och
- en jämn fördelning av ansökningar mellan områdena.

Ansökan kan omfatta projekt inom följande områden:

- a) *Insatser riktade till asylsökande och nyanlända invandrare.*

Inom detta område bör de föreslagna insatserna förstärka och utveckla arbetet riktat till målgruppen. Kunskapen om risksituationer och spridningsvägar bör förbättras.

- b) *Insatser för att öka tillgänglighet till testning och rådgivning.*

För ett antal riskutsatta grupper bör evidensbaserade metoder inom området utvecklas och implementeras. Främst gäller detta personer som haft sexuella kontakter i länder med hög förekomst av hiv/STI, män som har sex med män, injektionsmissbrukare och för unga vuxna.

- c) *Insatser för ökat stöd till familjer med hivsmittade samt insatser mot diskriminering och stigmatisering.*

Insatser för att skapa öppenhet om hiv/aids bör öka och utvecklas. Särskilt utsatta är barn och ungdomar med hiv där insatser för stöd behöver utvecklas och arbetet förstärkas.

- d) *Insatser för att öka hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera hälsofrämjande och*

förebyggande åtgärder relaterade till hiv/aids och andra sexuellt överförbara sjukdomar.

Hälso- och sjukvården möter de olika grupper som har identifierats i den nationella strategin som särskilt viktiga. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet bör få en framträdande roll och metoder som kan öka personalens möjlighet att nå riskutsatta personer särskilt rådgivning om säkrare sex bör utvecklas och implementeras. Även hivsmittade utgör en viktig målgrupp för ökade hälsofrämjande och förebyggande åtgärder.

e) *Insatser för att minska förekomsten av oskyddat sex, för att förebygga förekomsten av klamydia och andra sexuellt överförbara sjukdomar samt oönskade graviditeter.*

Insatser för att utveckla arbetet med sexuell hälsa riktat till personer med utländsk bakgrund bör öka. Även till grupperna män som har sex med män och ungdomar bör insatser för att implementera evidensbaserat arbete öka. Till gruppen unga vuxna bör kunskaps- och metodutveckling stärkas. Även till andra målgrupper bör insatser vidareutvecklas med syfte att minska klamydiainfektion samt oönskade graviditeter.

Av ansökan ska följande övergripande beskrivning framgå:

- 1.- hur den föreslagna verksamheten relaterar till delmålen och det övergripande målet för den nationella hivpolitiken
- vilken eller vilka av de riskutsatta grupperna som omfattas av den föreslagna verksamheten,
- vilken eller vilka insatsområden av den nationella strategin som omfattas av den föreslagna verksamheten,
- hur den föreslagna verksamheten har aktivt stöd i landstinget eller kommunen
- hur verksamheten relaterar till vad huvudmännen i övrigt gör inom området samt
- hur satsningar på gemensamt identifierade utvecklingsbehov långsiktigt skall bevaras och/eller utvecklas.

2. Beskrivning av de resultat som verksamheten ska uppnå samt de aktiviteter som ska bidra till att resultatet kan uppnås. I beskrivningen ska redovisas hur verksamheten ska följas upp och utvärderas. Medel för uppföljning och utvärdering ska avsättas med max fem procent av sökta medel.

ANSÖKAN 2009

Ansökan ska skrivas på särskild blankett. Av blanketten, som är indelad i tre delar (A, B och C), framgår de uppgifter som skall lämnas. Del A avser endast storstadsregionerna.

Observera att de övergripande beskrivningarna om hur insatserna relaterar till mål samt har stöd i huvudmannens verksamhet är väsentliga för bedömning av ansökan.

För delarna A och C i 2009 års ansökan ska preventionsgrupp (det vill säga den slutmålgrupp som avses dra nytta av insatsen) samt i förekommande fall den målgrupp som är föremål för insatsen anges. Till exempel vid insatser för vidareutbildning av lärare i sex och samlevnad; ungdomar respektive lärare.

Den sektor där insatsen ska genomföras ska anges inklusive insatsområde. Exempel på sektorer är: hälso- och sjukvård, skola, socialtjänst, ideella organisationer. Exempel på insatsområden är: utbildning, information, samordning, planering, strategisk programutveckling, metodutveckling.

SISTA ANSÖKNINGSDAG

Ansökan om statsbidrag för år 2009 skall vara Socialstyrelsen tillhanda senast den 20 november 2008.

BESLUT

Socialstyrelsen fattar beslut om statsbidrag senast den 15 december 2008. Beslutet gäller under förutsättning att Socialstyrelsen erhåller medel från anslaget 2:8 i den omfattning som överenskommelsen anger.

UTBETALNING AV STATS BIDRAG

Utbetalning av statsbidraget sker vid ett tillfälle senast den 1 juli 2009.

UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING

Landsting/regioner/kommuner som erhåller statsbidrag är skyldiga att återrapportera det beviljade bidraget senast 1 mars 2010. Socialstyrelsen avser att återkomma med anvisningar avseende uppföljning av statsbidraget efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

SKYLDIGHET ATT LÄMNA UNDERLAG

Landsting/regioner/kommuner som erhåller statsbidrag är skyldiga att på begäran av Socialstyrelsen lämna det underlag som behövs för granskningen av redovisningen.

ÅTERBETALNING

Socialstyrelsen får besluta om att helt eller delvis kräva tillbaka ett bidrag:

1. Om bidraget helt eller delvis inte utnyttjats eller inte använts för det ändamål det har beviljats för.
2. Om mottagaren inte har återrapporterat enligt reglerna, eller
3. Om andra villkor i beslutet inte har följts.

PERSONUPPGIFTSLAGEN

Socialstyrelsen kommer att behandla uppgifter som lämnats i ansökan om statsbidrag och i redovisningen av beviljade medel. Behandlingen är nödvändig för att Socialstyrelsen enkelt skall kunna följa upp beslut och ekonomisk redovisning, nå kontaktpersoner, ta ut adress till utskick och statistikföring. Mottagare av uppgifterna är berörda handläggare vid Socialstyrelsen.

Du som är kontaktperson och är registrerad har rätt att utan avgift en gång per år, mot skriftlig begäran, få ett registerutdrag på de uppgifter som finns om dig. Du har också rätt att begära korrigering av felaktiga uppgifter. Om ni har

frågor om behandlingen av personuppgifter är ni välkomna att kontakta någon av handläggarna.

YTTERLIGARE UPPLYSNINGAR

För ytterligare information hänvisas till:

Gunilla Rådö

Biträdande enhetschef

Tfn 075 – 247 3642

E-post gunilla.rado@socialstyrelsen.se

Kristina Ingemarsdotter Persson

Utredare

Tfn 075 – 247 4287

E-post kristina.ingemarsdotter-persson@socialstyrelsen.se